

Dissertationes med. - chirurg.
Universitatis Literariae
Berolinensis.

1833.

3.

Diss. 1571.

*Dissertationes med. - chirurg.
Universitatis Literariae
Berolinensis.*

1833.

3.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

PHYSICS

1883

1884

1885

1886

1887

1888

1889

1890

1833

5

DE
PHTHISI LARYNGEA.

DISSERTATIO

INAUGURALIS MEDICA

QUAM

CONSENSU ET AUCTORITATE

GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS

IN

UNIVERSITATE LITERARIA

FRIDERICA GUILIELMA

UT SUMMI

IN MEDICINA ET CHIRURGIA HONORES

RITE SIBI CONCEDANTUR

DIE XXV. M. MARTII A. MDCCCXXXIII.

H. L. Q. S.

PUBLICAE DEFENSURUS EST

SCRIPTOR

FRANC. FELIX FRIDER. BRACHT

GUESTPHALUS.

OPPONENTIBUS:

F. SCHNEIDER, MED. ET CHIR. DR.

M. GRAEFF, MED. ET CHIR. CAND.

F. BOEGER, MED. ET CHIR. CAND.

BEROLINI,

TYPIS NIETACKIANIS.

1. THE FIRST PART

OF THE HISTORY

OF THE

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

OF THE HISTORY

Bayerische
Staatsbibliothek
München

VIRIS AMPLISSIMIS

J. EQUI DE *PROCHAZKA*

**CAESAR. AUSTR. ORD. ST. LEOPOLD. EQUI ARGENT.
CRUC. PRO MERIT. CIV. ORNATO REGI BOHEMIAE
GUBERNII PRAESIDIS VICES TENENTI SUMMO EX OR-
DINE EQUESTRI INSIGNIUM REGIORUM CUSTODI CON-
CILII ELECTORUM E REGNO BOHEMIAE PERPETUI AS-
SESSORI NOBILI IN BOHEMIA MORAVIA ET SILESIA IN-
DIGENAE SUMMO INFANTUM COECORUM ET OCULORUM
MORBIS LABORANTIUM INSTITUTI PRIVATI
PRAESIDI**

NEC NON

VINCENTIO BRACHT

**REGIO CONSISTORIO DUESSELDORPIENSI A CONSILIIS
CANONICO AD AEDDEM ST. LAMBERTI ORDINIS DE AQUILA
RUBRA EQUITI**

AVUNCULIS DILECTISSIMIS

OPTIME DE SE MERITIS

P R A E F A T I O

H A S C E

L I T E R A R U M S U A R U M P R I M I T I A S

P I O G R A T O Q U E A N I M O

D. D. D.

S C R I P T O R.

P R A E F A T I O.

Benevolentiae vestrae erga me insigni gratias acturus primitias studiorum vobis sacras esse volui, quo simul clarissimorum virorum tutelam meo libello compararem. Hunc ad finem mihi in animo erat literis satis instructus naturam bene observare tumque observationes typis tradere, ut opus ederem dignum, cui tam nobilia proponantur nomina. At ut rite honores in medicina et chirurgia maximos obtinerem, iam nunc lege ordinis medici iussus sum dissertationem conscribere, quod certe nondum fecissem, cum nec artis medicae praecepta satis perceperim, nec jam ipse hominum morbos per longum tempus observaverim. Quae cum ita sint, ex vobis, clarissimis viris, denuo petam necesse

est, ut indulgenti legatis animo hoc juvenis minus versati opus, remque minus, quam voluntatem dijudicetis.

Elegi morbum malignum certe et obscurum mihi tractandum, quem tantum ex analogia cognovimus, ita, ut et doctissimi scriptores aut omiserint plane eum, aut obiter tractaverint; dico phthisin laryngeam. Perlegi, qua par est, diligentia scripta de hoc morbo, retuli eorum sententias praeceptisque artis medicae nostrae aetatis distribui eas et in certum ordinem redegei, tandem meis de hac re judiciis additis satisfacere reipublicae putabam legi, quae postulat nos dissertatione demonstrare, percepta esse artis praecepta et redundare posse inde fructus.

Tu vero, benevole lector, ignoscas iuveni, si experientiae plane fere expers hanc rem minus feliciter tractavi atque memor sis precor illius: in magnis voluisse sat est.

PARS I.

ADNOTATIONES NONNULLAE DE HISTORIA MORBORUM PHTHISICORUM.

Phthises, imprimis organorum respirationi inser-
vientium, nostris temporibus eam praebent speciem,
quam veterum medici omnino non cognoverunt;
imo ne majores nostri quidem suspicabantur. Sec-
tiones maxima cum diligentia et assiduitate institu-
tae veram indolem et naturam horum morborum
nos docuere; inde prior et certior diagnosis, qua
stadiorum ordinem observare et quam accu-
ratissime jam ante sectionem ejus finem prae-
sagire possumus. At si immense jam tota res
est provecta, si novum quodammodo mundum in

ipso corpore jam conspiciamus, certe permulta restant explananda et inquirenda. Prognosis plerumque horum morborum nobis non minus tristis et omnis spei expers quam Hippocrati; therapia longe quidem alia quam veteribus, tamen non minus rationibus deserta et inanis. Proh dolor, ne tantis quidem laboribus, ne tanta quidem sudoris copia nobilissimorum virorum immutata est illa a Suefsmilch nobis prolata regula, phthisin sextum quemque hominem civitati eripere; ita ut certae sint multae boum hecatombae diis immolandae, multa sint cadavera investiganda, priusquam armis freti in hostem bene jam cognitum castra ponamus.

Imo quam vana sit ipsa morbi diagnosis, demonstrent illi critici, qui de unoquoque phthiseos sanatae casu dijudicant, alium fuisse morbum, eamque ob causam curam feliciter cessisse.

Jam Hippocrates bene cognitas habuit phthises pulmonales; bene et refert de his morbis in animalibus, pseudorganismos in pulmonibus degeneratione paratos accuratissime describit optimamque prophylacticam et palliativam proponit curam. Legas Hippocrat. de affect. intern. cap. II. et XXV. De natura humana cap. XXVI. De morbis lib. I. cap. XIV et XLVII et XLVIII.

At nimis eminebat Hippocratis ingenium ante viros insequentium saeculorum, qui maximo tantum studio eum intellexere, male eum interpretati eoque saepius in errores sunt deducti; similem in modum et de hoc morbo egerunt, quem nostrates fere integrum ex Hippocrate accepere.

Galenus Hippocratis sententias ad systematis normam redigere studuit, commutabat eas philosophia seductus, minus experientia nisus. Quo fit, ut Galeno phthisis tantum corporis consumptio nominetur ulcere pulmonum producta cf. Galen. definit. med. num. 260 et 261. Galeni illa est phthiseos distributio primariae et secundariae, Galen. comment. in epidem lib. i. Deterius Galeno posteri egere; inter quos Aretaeus bene quidem observavit morbum beneque eum descripsit, leg. Aret. de et causis diuturn. lib. i, cap. viii — x. Abundat therapeuticis praeceptis minus morbi naturae accomodatis, quaeque minime demonstrant, bene eum et causas morborum et hominum naturam specialem respexisse. Aret. de curat. diut. lib. i. cap. viii.

Coelius Aurelianus permultas de morbo hypotheses proponit, quarum plurimas e libris priorum scholarum recepisse videtur; tamen morbi me-

morandam dat distributionem: species enim nominat Catarrhum, Atrophiam et Phthisin exulcerativam, ita ut mirandum re vera nobis videatur ejus ingenium, cum jam veram tam maligni morbi naturam perspexerit. Morb. chron. lib. II. cap. XIV. At therapia, cujus ingens remediorum turba optime demonstrat, eum omnino non aegrotos tractasse, nobis ostendit, eum similem in modum vitiis illius saeculi succubisse. Liceat recipiamus insigne ejus indicium de cura hujus morbi a Diocle laudata. Proterve, dicit, mentis caecitate deceptus balnea ex aqua frigida adhibet; quibus verbis videmus non minus veterum quam nostratum fuisse vitium nil respecta natura et hominis et morbi omissisque causis remedia tuba late resonanti mundo laudare iterumque canum latratu ad tartarum usque abominari.

Ex hoc tempore nil student verae morbi naturae, contenti veterum sententiis de causis, genesi et decursu; contenti morbum in posterioribus stadiis se cognoscere posse gaudent pugnis et acerba lite de methodis, quarum et hanc et alteram jam vanam et inanem experti erant. Tamen et haec certamina historicus certe libenter observat, cum optime comprobent sub sole nil novi fieri, hominumque catervam tantum interdum magnis moveri heroibus, nun-

quam autem ad nisum communem re veraque vitalem compelli.

En laudantur et vituperantur diaphoretica; alii non inepte ad coelum usque laudibus efferunt balnea ex aqua frigida: describuntur methodus emetica et nauseosa per Helleborum, Panaceorum instar, cum alii vulgi viam ingressi eos detestantur, ac si essent instrumenta truculenta. Motus supra modum instituuntur, et minutiora ingenia immensas dant leges de friotionibus et cutis cura: quod et nostris vidimus temporibus, cuique in animo est et veterum sententias et studia de hac re legere, videat Oribasii lib. vi. cap. 17 — 19. Contra et laudat Themison curam et remedium radicale suppurationem artificialem; simul atrox incipit quodammodo caedes de aegrotorum diaeta, sitne roborandus, sintne ei nutrimenta detrahenda, quibusnam cibis sit nutriendus; imo et censuerunt siti vexandum aegrotum esse (Praxagoras): quod vero omnino apud veteres erat therapiae generalis principium.

His talibusque scriptis veritatem non paratam esse constat, veteres enim medici plus etiam quam nostri temporis, quod certe grave est, (videas innumera de Cholera asiatica scripta) putabant unicui-

que morbo proprium remedium esse destinandum, quo sine dubio res perfici posset. Petierunt remedia specifica, quamquam deerat iis nomen; omnino quodque remedium adiumento esse posse in unoquoque morbo plane ignorarunt.

Insequenti tempore legimus apud Aëtium laudandam dispositionem de feбри hectica et phthisica primaria (Tetrab. II. Serm. IV. cap. 87;

Alexander de Tralles lib. II. cap. 4.

Paulus Aegineta lib. III. cap. 28.

Observavere jam phthises pulmonales et cum concrementis calculosis, quam post omissam denuo Lieutaud et Portal detexere. Tali modo et in arte medica modus gerendi inter homines non recta et plana est via, sed per errores humanos atque multiplices ambages.

Tandem nominem necesse est Celsi Encyclopaediam, non novum nobis aliquid adferentem librum, ast optimum documentum antea vere nos disputasse. Dicit lib. III., cap. 22. Neque enim facile is morbus, cum inveteravit, evincitur. Quidnam sibi velit per verbum istud »inveteravit:« ego non cognovi. Phthisin inveteratam nego, orientem autem et progredientem, modo manifeste, modo obscure libenter concedo; ita ut putem Celsi ver-

bum »inveteravi« designare stadia hujus morbi altiora; est et morbus ab eo descriptus stadium jam altius provectum, nihilominus tamen tres pagellas therapiae maxime vanae nobis tradidit.

Plerique medici, qui de historia artis medicae aut de historia singulorum morborum scripsere, non laudare solent Arabes. Quod certe esset vehementer mirandum, si hic populus tam insignis medii aevi, cui libenter oculos advertimus, hac in re sola male se haberet. Cujus rei fortasse causa apud nos est quaerenda, certe in hac literatura, ut in aliis, sunt puri auri granula; equidem puto nos minus versatos esse in ipsa lingua hujus populi, tantum tristissimis traditionibus cognovimus libros eorum, eamque ob causam eos minus intelligimus judiciumque de iis ferre non possumus. Solent iis opponerè, Graecos tantum ab iis tractatos esse, nec ultra aliquem profecisse, imo Graecorum praecepta turbata esse. At nil fere Arabum perlegimus, quam Graecos ab iis tractatos, qua de lingua apud eos similem in modum agebatur, quam apud nos de arabica. Nihilominus tamen magnam apud eos adepta est gloriam diaeta lactea jam ab Aretaeo laudata; simul Ebn Sina bene jam inflammatorios incessus describit, qui saepius phthisibus superven-

niunt, recommendatque in eos venaesectiones, quibus et nos utimur.

Postquam Germanorum mundus ex infima barbarie provenit, alacrior sol omnes literas et artes obambulabat; humanum tamen ingenium nondum ad eam libertatem pervenire potuit, ut hanc ipsam almam deam, Naturam, observare potuisset. Antea ad vulgi tantum rationem et ex sacerdotum more in morbos egerant, post rediere ad veterum libros et ex his salutem servili obedientia sibi parare studuerunt. Summopere tantum hi relinquebantur, summopere tantum nova naturam observandi via ac methodus quaerebatur.

Et noster morbus per longum tempus omnino omittebatur; post denuo observantes ex initio statim naturam definire componendo symptomata, quod certe in hoc morbo tristissimum, cum ne unicum quidem symptoma sit fixum et immutabile: qua ex causa per multa saecula phthisis erat febris consumtiva cum pulmonum destructione.

Distribuerunt morbum symptomatibus comitantibus inprimisque praelucentibus ita, ut Sauvages septendecim et Portal quadraginta genera hujus morbi nominet.

Longum est singulas hujus principii describere

mutationes, satis est hoc loco nos dixisse de ingenio horum saeculorum.

Saeculo octavo decimo tandem ex principio quodam regente tria phthiseos genera proposuerunt: pituitosam, exulcerativam et tuberculosam, quae ulterior tantum hypothetica iis erat, cum eam cognoscere non potuerint putarintque eam post exulcerativam fieri.

Nostris denique annis ex Gallia per Laennec (de l'auscultation medicale) melior et vera in hunc morbum via ac methodus parabatur. Cujus viri praecepta mox in Germania Lorinser (die Lehre von den Lungenkrankheiten) et Puchelt (das Venensystem) cum Sundelin (die Krankheiten mit materieller Grundlage) percepere et perfectiora reddidere.

Hi viri primi phthisin pituitosam et blennorrhoeam coniecere, phthisin exulcerativam inter inflammationis exitus posuere, qui morbi tantum structura et functione organorum immutati apparent ita, ut tali modo nomini phthiseos pulmonalis tantum tuberculosa restaret; quae tandem multis sectionibus multoque labore ad lucem proferebatur. Quae cum ita sint, nunc tandem magis naturam et veram indolem tanti mali melius cognovimus.

Quanta autem et qualia et nunc sint comparanda, bene intelligere possumus, si horum virorum de tuberculis sententias contemplamur; omissis caeteris opinionibus minoris momenti.

Ille putat fieri tubercula materia transpiratoria repressa, quibus verbis in memoriam nobis revocat doctrinam illam pathologicam, quam humoralem nominant; alter censet efflorescere tubercula hypertrophia quadam pulmonum inflammatione adducta. Contra alii venositatem, ut ita dicam, ad-auctam auxilio sibi sumunt; plasticamque materiam ob ipsam hanc venositatem non assimilata corporique adductam in pulmonibus ut in loco minoris resistentiae deponi; cujus sententiae adjumentum certe non parvum physiologicus et pathologicus inter hepar et pulmones connexus. — Comprobari certe possunt utraque sententia, ab auctoribus vero unaquaeque per se et altera vituperata contenditur; quamquam facillime videntur conjungi posse. Nilominus tamen desunt nimis res observatae his sententiis ita ut sperare non possimus fore ut haec res in lustris insequentibus perfectae reddantur. Nil respiciamus therapiam, quae omnino immutata apparet. —

Si tali modo egerunt medici de phthisi pulmo-

num mirum certe adesse non potest, si singularum partium diagnosis et illa minus est explanata; litteraturaque de hac re juvenilis et bonis libris immo inops apparet. Ita se habet phthisis laryngea, de qua in hoc scripto verba facere instituimus. Ad hunc usque diem fere nihil magni momenti de hoc morbo est scriptum exceptis insignibus illis libris a Sachs et Albers editis. In ceteris libris de omnibus morbis aut de hac sola, quorum numerus est minimus nil momenti est adlatum, dicta ab auctoribus vero optime demonstrant eos hunc morbum non observasse.

Eum per omne tempus adfuisse non modo jam a priori ostendi potest, sed fortasse et Hippocratis loco (de morb. lib. II. cap. 48), ubi ducit ἀφθῆση ἢ σφύγγη. Causa tamen tantae negligentiae hujus morbi facillime invenienda; non enim exstant certa et vera ejus symptomata diagnostica, ita ut pathologica anatomia tantum nobis reddere possit certiores, quod Anatomiae genus juvenile quodammodo apparet. Qui compertum habet Galenum primum discrimen posuisse inter pharyngem et laryngem, is certe non miratur phthisin laryngeam non observatam esse. Qua ex causa inter omnes Graecorum et Romanorum medicos ne unicum quidem nominare

possumus, similem in modum de arabicis agendum, ni locus ex Avenzoar (Theisir lib. 3. trib. 10. cap. 18.) ad hanc rem attinet: narrat ibi de aphonia cum paralysi constrictorum pharyngis, quae anginam erat insecuta.

Saeculo decimo tertio audimus Rolandum praeceptorem Bolognae (Chirurgia z. 7. f. 193. d.) abscessum laryngis apertum reddidisse, qua cartilaginum partes sunt ejectae homoque servatus; fortasse hoc naturae medicatricis exemplum in tuberculosa affectione.

Post tandem Morgagni (Epist. 44. n. 15.) insigni arte sectionem aegrotantis et defuncti hoc morbo enarrat. Monographiae quas Sachse nominat omnes de ulcere agunt suntque numeri minimi. Libri a Jahn, Haase, Richter editi nostrum morbum brevibus demittunt verbis, ita ut satis videamus hunc morbum plane ab auctoribus neglectum. Quam ob rem ex tanta librorum copia tantum hi nominandi restant:

Dict. des scienc. medicales. Tom. xxvii.
Art. phth. laryng.

Armand Sauvée recherches sur la phthis. laryngée. Paris 1802.

Sigaud recherche sur la phth. laryng. Strafs-
bourg 1819.

Quos Francogallos nominavi, ut demonstrem
hunc populum minime suspicari quod tum germana
diligentia sint **Laennecii** sententiae jam immutatae.

Thomann annales instituti clinici Wirzebur-
gensis Tom. I. II. III.

Albers Pathologie und Therapie der Kehl-
kopfskrankheiten. Leipzig 1829.

Sachse Beiträge zur Kenntnifs der Kehlkopfs-
und Luftröhrenschwindsucht. Hannover 1821.

Sundelin Pathologie und Therapie der Krank-
heiten mit materieller Grundlage. 2 Bde. Berl. 1827.

Berends Vorlesungen über praktische Arz-
neiwissenschaft Bd. 7. Berlin 1829.

J. Frank praxeos medicae universae praecepta
P. II. V. II. Sect. I. Lips. 1823.

Naumann mediz. Klinik Bd. I. Berl. 1829.

PARS II.

ADNOTATIONES NONNULLAE PRAESERTIM DE CONSENSU LARYNGIS CUM ALIIS COR- PORIS HUMANI ORGANIS.

Si hoc loco de physiologicis quibusdam phaenomenis verba facere incipio, minus fortasse idoneus locus nonnullis electus videatur. At mea quidem sententia morbum tantummodo eum satis intelligere possumus, cujus sedem physiologia nobis omnino bene descripsit; et quidem tali modo ut et in pathogenia et in therapia ejusdem morbi nobis nunquam causae proximae, quantum id licet, rerum et morbo et a medico motarum desint.

At nostro quidem tempore minus mihi percepisse videtur physiologia hunc ultimum ejus finem:

respicit plantas et animalia (et quidem ea quae medicus practicus nunquam cognovit), hominem ipsum omittit, ita ut pathologia omnino non ad physiologiam rejicere possit discipulos, sed ex integro rem incipere coacta sit. — Praeterea si in physiologica nostra schola res omnes hos ad morbos jam pertinentes accepimus nec unde nec quem ad finem nobis traderentur intelleximus eamque ob causam minore attentione eas dignas habuimus. Quae cum ita sint, optimum esset, si quisque scripturus aut locuturus de morbo physiologiam bene respiceret, quo mea quidem sententia multae ineptae hypotheses therapiaeque studia vana jam a priori diruta evanescerent.

I. Omnino maximus et insignis quidam consensus inesse mihi videtur inter laryngem et omnes corporis partes, quae ad systema genitale pertinent; ita ut nec in cerebello nec in mammis, utero aut ovariis mulierum, nec in testibus aut vesiculis seminalibus virorum fiat mutatio ullius momenti, quae non et ad laryngem redundet; hanc ob causam videmus initio quidem partes genitales tantum nisu quodam formativo praeformatas quidem, at nondum excultas et ad veram magnitudinem et pulchritudinem perductas; simul et laryngem formatam aërique viam

praebentem nec minus vocem emittentem observamus, at nec magnitudinem corpori respondentem praebet, nec firmitudinem qua postea splendet, poma Adami jam prominente; ceterum hoc tempore aërem minime ea vi pulmonibus adducit, omnino non ea virtute anhelat, qua postea irascentem et excitatum animum corpus renuntiat, si pubertatis spatio superato et genitalia et larynx fastigium magnitudinis et pulchritudinis sunt adepta. Quibus accedit, quod inter omnes constat, vocis commutatio vera ex ipso pubertatis momento.

Quem consensum laryngem inter et partes genitales et in nonnullis morboris statibus bene excultum videmus: quemnam enim fugit maximi esse momenti castrationis operationem non modo in totum corpus humanum, verum etiam imprimis in laryngem; inde enim muliebris illa vox, qua olim homines commovebantur hanc barbaram re vera operationem instituere. Non minus hoc loco est nominandus Cretinismus, ut ita dicam: quo in morbo corporis statu videmus genitalia et magnitudine quadam excellentia et functione ingenter aucta, videmus cerebellum tantopere prominens, ut inde immo capitis ossa talem formationem praebeant, qualem in animalibus raptatoribus cognovimus; quo in mise-

rabili statu minime glandulae thyreoideae deest degeneratio, qua et totus larynx singulari quodam morbo afficitur. Exstant praeterea fatuitatis duo genera, quorum prius immani quodam coeundi cupidine excellit, in qua et plerique medici laryngis conformationem alienam observavere indeque vocis immutationem miram: alterum genus similem in modum praebet evanescentes propemodum partes genitales laryngemque decrescentem vocemque imminutam. — Afficiuntur fortasse nullo morbo tantopere genitalia ac syphilide; cujus in incremento semper, ut dicunt medici, collum laborat; immo plerumque prima fiunt luis signa in cera veli palatini tunicaeque mucosae affinis laryngis; vidimus praeterea in hominibus saepius syphilide aegrotantibus imprimis urethritide syphilitica aut urethalgia laryngem vario modo affectum, plerumque statu quodam pituitoso eoque pertinaciori, voceque raucissima. — His omissis nostris temporibus a Francogallis accepimus novum medicamen, Jodum intelligo, cujus quidem efficaciam omnino non satis perspectum habemus, id tamen jam constare videtur graviter id medicamen aut si mavis venenum aggredi et mammas et uterum et ovaria muliebria, nec minus testes virorum, quem autem ejus in strumam fugit usus et abusus?

Quae cum ita sint, hic consensus laryngem inter et partes genitales, satis, ut equidem puto, est expositus: nec mirum si saepius saepiusque causae morborum laryngis non in ipsa hac parte, sed in genitalibus sunt requirendae at inveniendae.

II. Minus quidem elaboratus, tamen satis constans et maximi momenti est consensus inter laryngem at hepar: ut omnino inter hepar et respiratoris organa, quod imprimis in equis observatur, quibus fere nunquam pulmones aegrotant hepate integro; ita ut minus experientiam secuti illi medici videntur, qui antagonisticam malunt inter haec organa relationem. Praeter quem communem quodammodo consensum exstat et specialis inter laryngem et hepar: ita constat hypochondriacos saepius graviore laryngis irritatione laborare, queruntur inde mox premi mox tilillari jugulum: quod phaenomenon et in nonnullis haemorrhoidibus laborantibus observamus.

His accedunt a nonnullis medicis enarratae metastases in laryngem et in ictero et in febribus biliosis; quae metastases partim ulcera partim secretionem tunicae mucosae laryngis immutatam producebant. Immo legimus apud Louis (*recherches anatomico-pathologiques sur la phthisiologie*. Paris

1826) historiam hepatitidis abscessu finitae; qui cum abscessus in hepate natura medicatrice adduceretur, simul epiglottidis oedema observabatur. — Quae res consensum inter haec organa obversari demonstrant, qui minus mihi a physiologicis respectus esse videtur, nostris autem temporibus magis magisque intenditur animus in hanc rem studio systematis venosi adaucto, cujus organon regens hepar esse videtur.

III. Arctius insigniusque consensuali vinculo systema cutaneum cum larynge conjungitur; qui consensus non minus in sanis corporibus quam in aegrotantibus elucet: cum homines tenerioris cutis structurae plerumque et teneriorem laryngem praebeant et quod ad magnitudinem, latitudinem crassitiemque cartilaginum attinet et quod ad vocis amplitudinem; quae contra sese habere solent rigidiores cute. —

Eundem consensum videmus et in exanthematibus et impetiginibus saepius praevalentem. Exstant morborum historiae de scarlatina, variolis, morbillis, laryngem partim ex initio afficientibus, partim post, metastasi in hanc partem leviori aut periculosiori modo finitis: ita ut in morbillis sit symptoma pathognomonicum laryngis affectio: quibus exemplis

et adnumerandae syphilidis species nonnullae, cujus jam supra mentionem fecimus, cum sit et haec cutaneus morbus; similia et enarrant scriptores nonnulli de ulceribus cutaneis alius generis; quem vero medicum aut hospitem artis medicae fugit transpirationis suppressae in laryngem effectus. Optimum autem testimonium re vera haec organa arctius esse conjuncta Sachs in libro supra citato nobis dedit: omnes enim ejus aegroti, quos phthisi laryngea laborantes curavit, excellebant insigni quadam cutis irritabilitate, ita ut et minimum irritamentum iis erysipelas excitaret; quibus et addas dissertationem a Glede editam (Berol. 1828) de phthisi laryngea scabie mota.

IV. Tandem hoc loco mihi monendae videntur rationes totius laryngis et quod ad systema ejus mucosum, nervosum et cartilagosum, musculis tanta irritabilitate instructa, attinet.

Est enim larynx membrana mucosa vestitus, quae cetera organa similia longe antecellit; haec ingenti numero nervorum et quidem maxime sensibilibus est instructa, qua custos quodammodo adest, ne corpora aliena ad pulmones procedant: simul ipsa hac irritabilitate dispositio haud parva aegrotandi est constituta; ita ut, quod optimum a natura

est paratum, et morborum fiat atrium. Cum praeterea sint huic membranae muscoli peragiles additi, facillime ex irritatione procedunt musculorum motus, qui non raro spasmodum naturam recipiunt indeque denuo morborum parant causas, partim cerebrum ipsum laedentes.

Quemadmodum autem sunt cartilagineae per ipsam structuram minus persistentes eamque ob causam nonnullis noxis minus oppositae, eodem modo et mole tandem praevalente levius superantur et diruuntur: qui morbi in aëris ad pulmones aditu semper maxima movent pericula.

His ut puto physiologicis aphorismis satis constabit laryngem et per se et per morbos aliarum partium multis periculis obnoxium esse: omissis hoc loco periculis ex oris et pharyngis affinitate: ita ut certe pretium sit operae morbos organi tanti momenti respicere, quibus saepius saepiusque hominibus mors paratur.

P A R S III.

CAP. I.

NONNULLA DE PATHOLOGIA ET THERAPIA PHTHISEOS LARYNGEAE GENERALI.

Phthisis nostris quidem temporibus talis est morbus, cujus naturam jam nomen nobis indicat. Ex initio quidem immutatio structurae, formae et functionis organi, qua post et destructio totius partis evadit; quae cum partes sint viscera ad vitam conservandam maximi momenti, insequitur vulgo totius corporis gravior affectio, qua mox ipsa mors paratur. Haec immutatio et destructio organi fit, ut nostri temporis sectiones docuere, generatione alienorum corporum in ipsa viscerum materia; vocare nonnulli scriptores hunc morbosum corporis

statum pseudorganisationem, ipsos autem pseudorganismos tubercula.

Habuere majores nostri in libris de phthisi, cujus rei jam supra mentionem fecimus, tria phthiseos genera: primum quidem tuberculosam, de qua diversissimae et maxime vanae exstabant sententiae; tum pituitosam, cujus symptoma pathognomonicum est pituitae adaucta secretio, quae vulgo inflammatione producta, post relaxatione membranae mucosae alitur talique modo et sedis destructionem et corporis marasmum ipsum, immo finem adducere potest; at quod ad causam proximam longe diversam a phthisi vera praebet naturam. Tertium phthiseos genus veteribus erat exulcerativa. Haec ex inflammatoria organi affectione fit, quae primum ad suppurationem, post ob impedimenta partim a corpore ipso allata, partim a viscere affecto ad ulcerationem se convertit; qua tum febris hectica et phthisica morsque certe tristissima corpori paratur, tamen et haec natura et causa proxima vehementer a vera phthisi differt.

Quae res quamquam inter omnes jam constant, tamen et nostro tempore saepius medici nomine phthiseos tres illos morbos amplectuntur ita, ut ne-

cesse videatur, tractemus et ea omnia in hac nostra dissertatiuncula. —

Exoriuntur hi pseudorganismi, liceat enim ex his incipiamus, perversa quadam nisus formativi functione; physiologia enim proponit nobis legem non solum humani corporis, verum etiam totius naturae, qua primum unumquodque corpus formam, materiam et functionum rationem recipit, post vero ea ipsa lege haec forma, haec materia, haec functionum ratio conservatur; hanc legem aeternam e naturae principiis jam regentem optime Blumenbach nisum formativum vocavit. Qui nisus formativus impedimentis ad illos conducitur pseudorganismos conformandos similem in modum, ut parantur in generationis actu monstrosa corpora.

Structura horum corporum non praebet illam infinitam varietatem, qua partes corporis excellunt; vasorum tantum ingens copia demonstrat nobis organicam originem. Tales sine ulla certa forma perrumpunt organorum interstitia et sensim sensimque adaucti totam immutant partem, mox liberi et per se in substantiam ipsam effusi, mox tenuiori aut duriori testa circumdati; quod e natura et irritabilitate partis affectae pendere videtur.

Apparent quidem in omnibus organis, plerum-

que tamen in visceribus, ut vocant, parenchymatosis et in glandulis. Genesis et incrementum eorum diuturna videntur, simul si magnitudinem et acmen quandam sunt adepti, decrescunt resolvunturque in partes constitutivas; quem processum liquefactionem nominant auctores, qua re similes nobis videntur mycetibus; et hae enim ex organica destructione ortae crescunt moxque resolutae evanescent.

Priusquam incipit liquefactio, non impedire solent ceterum corpus, nisi quod partis affectae obstant functioni; qua sola re interdum certe lethales evadunt. Liquefactio autem adducit et localem organi affecti destructionem, et quidem per ulcerationem nec minus totius corporis marasum et dyscrasiam comparat, quibus tandem febris phthisica lethalis supervenit. Hoc processu inflammatoria adducitur organi irritatio, qua denuo interdum pseudorganismi producuntur. De causa proxima et tota aetiologia hujus morbi multa exstant adhuc dubia. Ut jam supra memoratum, videtur imprimis nisus formativus systematis vegetativi et reproductivi alienatus eos adducere, cui dyscrasiae et diatheses partim hereditariae partim acquisitae auxilio veniunt; nam in nullo certe morbo tantum valent hereditariae dispositiones, quam in hoc nostro.

Quod ad Chemiam attinet, imprimis albuminosam praebent pseudorganismi materiam. Primum sine dubio inter pseudorganismos tenent locum tubercula, et quod saepissime observantur et quod ceteri eodem modo sese habent.

Simillima ex initio sunt tubercula exsudationi anorganicae, specie granuli pellucidi, grisei et coloris expertes; magnitudine seminis cannabini: incrementibus solidum fit medium, post tota substantia ut caseus firmior, colore flavescente conjuncti proximis magni globi praebet formam; talia vocant tubercula cruda.

Irritamentis adducitur huic substantiae processus liquefactionis. Primum media pars tuberculi in puris massam crassiorem et tenaciorem commutatur, aut chemica quadam vi apparet pars ejus serosa et firmior albuminosa. Quae materia si prorumpere potest, reliquit cava partim majora partim minora, excavationes tuberculosae nominata, quae formam non definitam praebent. Haud raro parietes harum excavationum sunt membrana quadam superducti, quae discernere non videtur; at interdum cum opposita conglutinata cicatricem conformat. Haec tubercula in omnibus fere corporis partibus observata sunt.

Putabant quondam medici esse tubercula albuminis redundancyem in glandulas, quae hypothesis om-

nino rejicienda, cum saepius videamus tubercula in organis omnino non glandulis instructa.

Et tubercula in stadio cruditatis, ut ita dicam, rarius obficiunt corpus: nisi quod nutritionem ejus inhibent et functionem organi affecti laedunt, interdum tamen et hoc in stadio interfecere; contra in stadio liquefactionis adducunt semper mortem eamque tristissimam. Mirandum hoc stadium interdum annis climacteriis adduci. —

Hanc ad rationem instituenda prognosis in primo quidem stadio dubia et timida; in secundo vero mala et lugubris.

Gravissima et longe difficillima in hoc morbo therapia, cum fere omnia nostra sint praecepta et studia vana et inania. Id studeamus necesse est, ut prolongetur morbus in longius tempus, cum tuberculosae phthisi mederi non possimus. Quem ad finem generali therapia nobis praebentur methodi quinque et ad stadia et ad hominis cujusvis naturam immutandae. Ex initio cognita in homine phthisi id quidem persuasum habeamus necesse est, nos tubercula amovere non posse, qua ex causa prima est methodus derivatoria, ne materiae morbosae denuo ad organum affectum congerantur, tuberculaque jam formata corrumpantur.

Proxima est indicatio, ut curemus, ne tubercula resolvantur aut potius liquefiant; cui indicationi respondet methodus antiphlogistica.

Cum autem vehementer aegrotet systema vegetativum totaque corporis reproductio et nutritio sit diruta; methodum roborantem et nutrientem adhibeamus necesse est.

Si his studiis nil respectis tamen resolvuntur tubercula, methodus expectorans suffocationem inhibet. Et in supremo morbi stadio colliquativo methodus palliativa mortem quam maxime jucundam parat.

Fere ipsa therapia gravior et difficilior est diaetetice in morbis phthisicis; etenim et psychice et physice agamus necesse est. Conservanda aegroto spes, derivandus animus a morbo jucunda et bona temporis agendi ratione. Calor modicus, aër purus, motus corporis maxima cum cura sunt aegroto comparandi. Edat minores copias ciborum quamquam saepius per diem, qui cibi ex media materia sunt sumendi; maximum studium adhibeat medicus necesse est, ut magnum numerum variorum ciborum eorumque utilium aegroto proponere possit. Similiter se habet potus regula, cum potissimum sunt emulcentia bibenda; prae ceteris autem

balneis aegroti cutis curanda, alvusque idoneis remediis aperta reddenda. — Simulac dictum est hanc phthisin pseudorganismis productam in omnibus corporis organis originem capere posse, sic et haud raro ex larynge provenit; et quod ad totum morbum eadem symptomata praebet iisdemque medicaminibus est tractanda, nec prognosin nobis permittit meliorem; at organi natura et symptomata immutantur et medicamina interdum sunt regulanda prognosisque evadit haud raro periculosior. Has ex organi natura pendentes mutationes nunc paucis tractemus liceat.

C A P. II.

DE PHTHISI LARYNGEA.

AETIOLOGIA.

Invenimus inter omnes veterum scriptores eodemque modo inter plerosque nostrae aetatis sententiam exoriri phthisin laryngeam non alio modo ac tuberculosam pulmonum affectionem: hac procedente simulque alia organa aggrediente. At falsa et plane haec sententia rejicienda, quod jam W. Sachs e in libro supra citato satis demonstravit, immo et Albers dicit saepius fortasse ex initio esse laryngem tuberculosa affectione laesum et post pulmones eodem morbo infici.

Quamquam nostris temporibus haec primaria laryngis phthisis satis constat, tamen de causis mi-

nus sumus versati, cum accuratissima tantum totius vitae, morbi ipsius observatio, sectioque diligentissima hanc rem explanare possit.

Inter causas primum obtinere videtur locum dispositio quaedam hereditaria, qua totius systematis vegetativi actio eo conducitur, ut tubercula procreet. Tamen id nobis minus expositum ab autoribus videtur, cur tubercula sibi laryngem sedem eligant, cum ceterum proferant viscera parenchymatosa; cur saepius et in pulmonibus et in larynge praeformata nihilominus tamen in hac parte primum excoluntur. Liceat de his rebus hypotheticas lectori tradere sententias; dum eum ad physiologicum inter quasdam corporis partes et laryngem consensum rejicimus. Fortasse coitus saepius adhibitus, (eujus in phthisicis ingentem observaverunt medici cupidinem), fortasse hepatis quaedam constitutio maximi momenti hoc in morbo sunt. Imprimis autem nominandus cutis quidam status debilis, cui saepissime est similis laryngis status conjunctus; ita ut locus minoris resistentiae veteris pathologiae, primum inter causas hujus morbi teneat locum. Cujus rei sunt documenta historiae morbi a *Sachse* enarratae.

Observamus ceterum phthisin laryngeam simi-

lem in modum ut pulmonalem in hominibus habitu phthisico instructis; et quidem hic morbus excellit insigni cutis candore et teneritate, colli totius longitudine, oculo magno hominumque sibi amorem celeriter parante; genarum autem rubor longe superat omnia symptomata, quod optime Albers notat.

Et ex scrophulosi, hac morborum ditissima matre, saepissime prodiit phthisis laryngea, vitaeque tali modo finem imponit. Quod vero huic morbo proprium esse videtur, saepius originem ducere videtur ex exanthematibus non minus chronicis quam acutis, quod saepius observavere autores: Glede, J. Frank, Sachse, Albers.

Quae si tuberculorum est adducta origo, ad finem pervenit phthisis laryngea iisdem causis quibus ceterae phthises. Tamen et hac in re praecipue sunt monendi excessus in Venere, cutis catarrhosae aut rheumaticae affectiones, hepatisque laesiones singulares. Nominant autores inter has causas occasionales et laryngitidem, tamen nescio paretur ne haec laryngitis saepius hominem aggrediens ipsis tuberculis aliis rebus irritatis. Quod ad vitae attinet stadia, hic morbus fere nunquam pueros aggreditur, sed maxime pubertatem jam egressos. Ita ut et hac

re demonstretur maximus ille consensus inter laryngem et partes genitales.

Contendere nonnulli autores liberas esse phthisi laryngea mulieres, quod tamen Sachse negandum censet, confitens rarius mulieres hoc morbo aegrotare quam viros.

Et hanc rem libenter in meam convertam sententiam: modum quidem excedunt et mulieres in Venere, at constat inter omnes physiologicos eas minus hoc vitio pati, corpusque eo non eodem modo affici quam in viris: ita ut rarius percipiat hic genitalium abusus alia organa.

DIAGNOSIS.

Liceat et hunc morbum dividamus in stadia tria et in ceteris phthisibus usitata; stadium phthiseos incipientis, stadium phthiseos confirmatae et stadium colliquativum: quibus si vis addas habitum phthisicum, stadium quintum sive prodromorum; quod tamen supremum stadium hoc loco omittam, cum nil differat ab habitu phthisico generali nisi signis jam supra memoratis.

Stad. I. Incipit hic morbus permaligne, ita ut fere nunquam spes sit eum cognoscendi. Ex repentina caloris immutatione paratur raucitas et ca-

tarrhosa ut videtur tunicarum mucosarum affectio; methodo diaphoreticae mox cedens nil timoris nobis affert; quae res saepius observatur in eodem anno, tandem non cessurae accedit nunc irritatio laryngis mox in dolorem pungentem, imo ardentem mutata: videtur certo loco aegroto laryngis cavum compressum; quo magis aegroto quam nobis vox fracta quodammodo apparet, respiratio gravata interdum sibillans, deglutitio loco quodam gravat laryngem eamque ob causam morsulos sibi eligit aegrotus minores attentionemque majorem edendi et deglutiendi functioni advertit. Laeditur praeterea sempiterna laryngis ariditate interdumque inflammatoria harum partium affectione. His rebus significatur tuberculorum exortus.

Stad. II. Quo in stadio resolvuntur tubercula organumque ipsum vario modo diruitur. Irritatione adaucta laryngis excitatur tussis, initio quidem ad rationem catarrhalis, post gravior, sibillans et latrans, ut in augina membranacea adducitur vehemens haec tussis deglutitione ciborum, imprimis potu, post unoquoque aëris motu, fumo et minimo. Non quidem hanc tussim jam primum comitantur sputa, post pituitae major copia ejicitur neque multo post materia illa flavescens puriformis ut in omnibus tuber-

culosis affectionibus, quibus sunt admixtae membranae illae spuriae, substantiae caseosae tandemque et cartilaginum partes minores majoresve. Haec sputa non gravi pulmonum et thoracis labore ejiciuntur, sed levi contractione musculorum ex osse hyoideo regioneque affini ad laryngem descendunt.

Respiratio singularem in modum est gravata, non videmus pectoris illum angorem, sed leviter circumagitur in ipsis pulmonibus aër, at laryngem transiens impetu quodam perrumpit, qui mox spasmos saepioraque suffocationis movet pericula.

Vox prius rauca nunc debilior tandemque tantopere iminuta, ut aegrotum labore tantum aurium percipias; imprimis matutino tempore vox omnino est inhibita et sensim sensimque est potu calefacto excitanda.

Evanuit hoc tempore catarrhus, restat ejus tantum unicum symptoma, sternutatio, quae tamen mox spasmodicam prae se fert naturam. Accedit his symptomatibus grave, et medico et aegroto odor oris penetrans in omnibus tuberculosi affectionibus observatus. Dolor laryngem non relinquit aegrotusque fixum ejus locum destinat imprimis esurus, potaturus aut locuturus.

Haec fere sunt symptomata essentialia hujus morbi, quibus addas haec, non minus medico gravia, tamen mutabilia.

Videmus non raro in externis colli partibus tumorem et quidem in eo loco, quem aegrotus doloris sedem destinat: hic tumor cum glandulis adjacentibus, praecipue in scrophulosa morbi origine, connexum habere solet.

Lingua plerumque muco ex albo flavescente est oblecta et quidem tali modo, ut tantum dimidia pars sit affecta, quae laryngis dolori respondet, altera pars contra ruberrima strictaque linea ab illa circumscripta. Non raro accedunt et inflammatoriae affectiones radices linguae velique palatini, quae imprimis in supremo morbi stadio magnopere aegrotum molestant.

Pectus in hoc morbo et quidem in hoc ejus stadio omnino non affectum esse solet, ni febris jam prius exorta id aggreditur, aut una adest pulmonum phthisis tuberculosa.

Stad. III. Imponit eodem modo ut in ceteris phthisicis morbis vitae finem febris putrida. Exoritur et in hoc morbo febris hectica, phthisica, postquam locale malum tantopere partem affectam destructam reddidit, ut et de integro in ea novi

pseudorganismi exoriantur et ceterum corpus macescat febrique putrida secretionibusque ejus lethalibus interimatur. Quae cum nil novi in hoc morbo praebeant, ultra non exponam, id tantum dicam: necesse est celerius extabescat in hoc morbo corpus, cum nutrimentorum viae sint interruptae, cum aër ut bene Sachse dicit vitae pabulum non ad pulmones penetrare possit, immo saepius jam ante stadium hoc tertium vita tollitur spasmio suffocatorio. Rarissime observavere medici valetudinem ex hoc morbo recuperatam, tamen nunquam voce non laesa, haec semper restat rauca et fracta.

E SECTIONE CADAVERIS REPERTA.

Refero hoc loco tantum sectionem aegrotantis sola phthisi laryngea. Epiglottis apparuit ex dimidia fere parte diruta tali modo, ut omnino non laryngem in cibos et potus prodeuntes tueri potuerit. Rima glottidis lacerata, polyposisque corporibus coarctata. In ipso laryngis cavo vidimus excavationes tuberculis prius paratas, nunc tuberculis resolutis relictas exulcerationeque amplificatas, cartilagine adjacentes defectas, immo interdum omnino ablatas, quo malo muscoli has cartilagine moventes erant soluti atque non raro et oesophagus

laesus; partim inflammatus aut inflammatione adhaesiva laryngi conjunctus, partim exulceratus, aut sanie ex larynge prodeunte infiltrationes apparebant inter laryngem et oesophagum, quae excavationes sacciformes in tela cellulosa paraverant.

Quae cum ita sint, certe mirum non est si tantopere afficiuntur aegroti, si tantopere clamant vitamque detestantur; si tandem haud raro morbus destinatos fines non attingit, sed jam antea vitam diruit.

PROGNOSIS.

Omnino quidem eadem est formanda prognosis in phthisi laryngea ut in omnibus phthisicis morbis pessima; tamen in hac specie partim pejor partim melior quam in aliis.

Melior esse videtur prognosis, si omnino natura medicatrix tendit resolvere tubercula, organa affecta tueri, excavationesque inde procreatas firmis superducere membranis; tum praebet larynx meliorem prognosin, cum sit aditus ad superficiem corporis externam levior, functioque laryngis non alia quam tubi, praetereaque aër naturam bene adjuvare possit.

Contra pejorem licet putemus prognosin, si na-

tura hunc ad finem non procedit: tum enim aëri celeriter in pulmones iter clauditur talique modo rapidior adducitur mors.

THERAPIA.

Est quidem et in hoc morbo diversa cura ad stadiorum rationem, tamen iisdem principiis recondita, quam in aliis morbis: liceat ergo tantum differentia adferam ab aliis morbis phthisicis curandis.

Methodus derivatoria primum sine dubio tenet locum; manuum et pedum lotionibus jam multa orturo morbo perficiamus, post graviora sunt adhibenda remedia: vesicatoria et simplicia et perpetua, fonticuli et setacea, quae potissimum loco affecto quam maxime adproximemus; saepius tamen partium sensibilitas adaucta jubet brachii usum non quidem similem in modum efficacem.

Methodus antiphlogistica vehementer adjuumento esse solet methodo priori, postque unicum remedium si tubercula resolvuntur, plerumque non quidem indicata est venaesectio, sed sufficiunt hiru-
dines ipsi laryngi applicatae. Optimi eventus et esse solent emulsiones e kali nitrico, at quam maxime mucilaginosae, ne laryngem afficiant maxime jam irritatum. Calomelanos usum vehementer ve-

tat J. Frank, plerumque quidem laudatum in morbis laryngis et tracheae.

Quae cum methodi minus cedant, methodus expectorans est adhibenda, ne pericula e suffocatione accedant; quod interdum emeticis, interdum et narcotico-frigidis: belladonna, hyoscyamo, immo interdum et opio, vaporibus aqueis perficimus.

Methodum palliativam tandem narcoticis, remediis emulcientibus, linctibusque oleosis adducimus.

Interdum et studet natura materiae resoluti tuberculi exitum in externas partes parare, cui conamini chirurgicis remediis auxilio venimus, hac enim sola via perfecta redit aegroto valetudo.

Diaeta hac imprimis aegroto bonae valetudinis spes est servanda: cibi sunt adhibendi lactei et farinacei, temperatura media, cum et calor et frigus nimius vehementer laedat aegrotantem laryngem. Eadem ex causa aequalis est aeris servanda temperatura et per diem et per noctem; voxque rarissime emittenda, cum vehementius afficiat laryngem.

CAP. III.

DE ULCERE LARYNGIS.

Et haec morborum genera adnumerabantur a veteribus phthisi laryngeae, cum naturam eorum minus perspectam haberent, quam ob causam ea hoc loco tractemus necesse est tali modo, ut demonstremus ea minime esse phthisibus adnumeranda.

Ulcerationem et suppurationem inter inflammationis exitus esse numerandas constat; adducuntur hi exitus obstaculis et impedimentis, quae crisi inflammationis obveniunt; tamen ulceratione et organum affectum ipsum destruitur, et corpus totum et succorum jactura et sanie resorpta succorum dyscrasia patitur; quam ob rem et ulceratione facillime febris hectica phthisica, at certe alio modo quam

pseudorganisatione, quae phthisin illam veram, adducitur.

Gravissimis autem ulcerationibus sunt laryngis adnumerandae, cum et hae destruant organum vitae maxime necessarium, oculisque et manui medici sint amota.

Producuntur ergo, ut jam supra monitum, ulcera laryngis inflammatione, cui obstacula criseos obveniunt, quae crisin non admittunt.

Inter has causas primum sunt recensenda corpora aliena, quae laryngis et pulmonum vis ejicere non potest. Tum vero tunicae mucosae relaxatio quaedam imprimis crebrioribus inflammationibus adducta, cui tonus et vis vitalis quodammodo deest, quibus solis crisis sanguinea inflammationis adduci potest.

Tertium obtinent locum inter has causas dyscrasiae et cachexiae totius corporis; si fibrae et succi corporis male se habent, facillime inflammatio fortuito corpus incedens parti affectae adducit venenosos quodammodo succos, quibus tum ulcera procreantur ad naturam hujus dyscrasiae.

Ut in ceteris corporis partibus, ita producunt et in larynge imprimis syphilis, mercurialismus, scorbutus et arthritis cum scrophulosi ulcera quam

perniciosissima. His dyscrasiis et adnumeranda ulcera laryngis epidemica, quorum Sigaud mentionem fecit.

Tali modo procreantur haec praecipue ulcerum laryngis genera:

1) **Suppuratio**, si in defectu partis cujusdam laryngis natura studet nova materia organica partem de integro restituere.

2) **Ulcus laryngis simplex**, si inflammatur laryngis pars corpore alieno et irritamento non amoto, inflammatio ad solitum eventum pervenire non potest.

3) **Scrophulosum ulcus**, si in inflammatione per scrophulosin adaucta hoc ipso morbo regularis impeditur crisis, adduciturque defectus organicus, quem natura non restituere potest ob succorum dyscrasiam illo morbo paratam.

4) **Ulcus syphiliticum**, quod facillime apparet, ut jam supra monitum, ob insignem partium affectarum consensum, luisque incipientis haud raro est symptoma. Huic ulcerum generi et adnumerandum illud e mercurialismo, quod simillimam praebet naturam.

5) **Ulcus laryngis cariosum** plerumque pro-

ductum cartilaginum inflammatione chronica, quae fere illa ossium videtur periculosior.

6) Ulcus laryngis gangraenosum, quod raro tantum in typho putrido et morbillis putridis observavere medici; at et hoc malum terribile phthisibus adnumeravere; quod certe mirum, cum nec origo nec exitus horum morborum sint comparandi.

Constabit, ut puto, per diversos hos morbos esse diagnosique et therapiae, fieri illud certe inaptum phthiseos nomen periculosum; quam ob rem bene nostro tempore separavere medici morbos.

DE PROGNOSI ULCERATIONIS IN LARYNGE.

Si ulceratio omnino malam adducit prognosin, certe in larynge non bonam habebit; tamen longe antecellit prognosin huius morbi illam in phthisi laryngea; nam saepius aut omnino deest diathesis corporis totius, aut si adest, sanabilem sese praebet; cum phthisis sit re vera noli me tangere, emittis in phthisi aegrotos nil faciens, amittis eos illud vel illud maximo cum studio factitans et suscipiens.

Vulgo meliorem praebet prognosin acutus ulceris cursus quam diuturnus eoque certior; acutus

nobis celeriore praebet diagnosin et irritat nos ad virilem et alacriorem curam.

Interdum viderunt medici ulcera laryngis metastasi sanata, cujus rei enarrat Sigaud in libro suo duos casus ulceris ptyalismo sublatis.

Pejorem praebent haec ulcera prognosin, si cum pulmonum affectione tuberculosa sunt conjuncta, tum enim plerumque curam, quam ulcera sibi expostulant, instituere non possumus, ne pulmones irritati mortem celeriore adferant.

Si haec ulcera sanari aut retardari non possunt, mortem fere semper adducunt, eamque suffocatione, quae, quod mirum, non in spasticis tussis incessibus aegrotum aggreditur, sed ex inopinatu in remissionibus.

DE THERAPIA ULCERATIONIS IN LARYNGE.

Sunt in his morbis, si ex initio nil respicimus eorum naturam, tres indicationes perficiendae:

- 1) Inhibendi sunt ulceris progressus, ejusque basis ad suppurationem reunientem perducenda.
- 2) Inflammatio facillime ex integro ulceris affinitati superveniens vitanda aut celerrime tollenda.
- 3) Natura morbi causalis corporisque status accuratissime respiciendi.

Indicationibus prioribus optime respondent methodus derivatoria cum antiphlogistica; et hic sanguisugarum usus laudatur, cataplasmatibus emollientibus totum collum tegendum; simul in pectore aut nucha ulcera artificialia varia ratione sunt excitanda, cum status erethicus ipsius laryngis vetet ea parare in ipsa hac parte. Haud raro instituamus necesse est Tracheotomiam, ut spatium nobis acquiramus adhibendorum illorum remediorum.

In reuniendis marginibus saepe vapores partim merae aquae fervidae, partim ex speciebus emollientibus aut pice liquida maximum nobis adferunt auxilium.

Natura morbi occasionalis diversissima jubentur remedia, imprimis Mercurialia et Antimonialia, quibus haud raro adjungimus methodum roborantem.

Diaetam adhibemus plerumque ex media materia, vegetabilem, lacteam, aërem tepidum simulque humidum, motumque modicum paremus aegro necesse est.

Tali modo eo interdum pervenimus, ut morbo medeamur aut vitam per longum tempus servemus.

C A P. IV.

DE BLENNORRHOEA LARYNGIS.

Et hunc morbum addidere Veteres phthisi laryngeae, unde haud parvi redundavere errores therapeutici; cum remedia in hunc morbum laudata in alia genera adhibuerint medici.

Exoritur hic morbosus status simili ratione ac in ceteris organis mucosis inflammatoria affectione pertinaciori; qua primum membranae mucosae suppressitur secretio, post adaucta et qualitative mutata non modo membranam ipsam destruere potest, verum etiam totius corporis vires debilitare mortemque feбри hectica pituitosa adducere.

Causae occasionales hujus blennorrhoeae sunt irritationes nimiae organi, ergo non raro observatur in

cantatoribus, oratoribus et praeceptoribus; quibus et mechanicae irritationes accedunt, fracturae, luxationes et vulnera laryngis, cum corporibus alienis in cavo laryngis. Praeter has idiopathicas causas ingens exstat sympathicarum numerus, consensu laryngis cum aliis organis adductus. Ex consensu hujus partis cum cute videmus blennorrhoeam ex transpiratione suppressa, ex exanthematibus male tractatis aut metastaticis; e consensu cum genitalibus prodit blennorrhoea pubertatis tempore et in viris et mulieribus; nec minus urethritide syphilitica movetur laryngi hic morbus. Ceterum observare eum ex arthritide aut rheumatismo metastaticis, ex paralysi imprimis nervorum recurrentium.

Diagnosis minime difficilis; secretio aucta et alienata, vox mutata semperque rauca, tussis interdum accedens pituitaque humida satis manifeste morbum nobis demonstrant. Discernunt autores duo blennorrhoeae genera, malim ejus stadia. Primum erethicum: tussi, dolore voceque mox rauca mox magis clangosa significatum; secundum nec dolorem, nec tussim praebet, nec vocis variationem; vox semper est rauca, semperque pituitae magna copia secernitur; atonicum hoc stadium vocant.

DE PROGNOSI BLENNORRHOEAE LARYNGIS.

Inter omnes morbos hoc in libello tractatos optimam nobis remittit hic prognosin; tantum negligentia permagna inveteratus jam morbus eo pervenit, ut insanabilis nobis restet: eam ob causam maximus illorum casuum numerus, quos veteres sanatos referunt ex phthisi, huic blennorrhoeae sunt adnumerandi. Blennorrhoea prioris stadii optimam nobis promittit prognosin, diebus quatuordecim interpositis evanuit unumquodque morbi symptoma.

Multo difficiliorem habet secundum morbi stadium prognosin; et pertinacius opponit sese therapiae et facillime membranam laryngis mucosam ad degenerationes perducit; nec minus ex hoc pulmonibus imminet periculum, immo febris hectica ex morbo procreata vitae finem imponit.

Eodem modo periculum excitant majus causae metastaticae hujus morbi; ita ut, si re vera est inter phthises veterum blennorrhoeae optima prognosin, tamen sibi expostulat maximam diligentissimi et sagacissimi medici curam.

DE THERAPIA BLENNORRHOEAE LARYNGIS.

Respiciendae sunt prae ceteris causae et natura hujus morbi, quibus amotis tantum spes secundae valetudinis fit.

Ipse morbus ad stadiorum genus diversam accipit therapiam; quorum prius erethicum sibi methodum emollientem, expectorantem et diaphoreticam expostulat. Peter Frank (de profluviis) commendat medicis praecipue inhalationem vaporis aquei, qua et erethismus membranae mucosae minuitur et sputa levius ejiciantur. Transpirationem levandam esse censet decoct. radic. Althaeae cum infus. flor. sambuc.

Totum sibi virum postulat stadium atonicum blennorrhoeae; cum quam diversissimas methodos hic conjungamus necesse sit.

Methodus excitans, derivans, alienans, expectorans et leniter sensim sensimque adstringens mirabilia interdum perfecere. Senoga, arnica, antimonialibus reducimus membranae mucosae vitam tuemurque eam in polypos aliosque pseudorgauismos. Emeticis et Nauseosis perversam nervorum actionem in integrum restituimus. Cantharidibus, setaceis similibus cuti applicatis succos a larynge

derivamus. His accedit ingens illa expectorantium
 caterva una cum adstringentibus ex lenissimis ad
 alumen usque. Diaeta in hoc morbo omnino qui-
 dem ad eandem rationem est instituenda quam in
 phthisi, tamen addas licet in blennorrhoea magis ir-
 ritantia nutrimenta vitaeque rationem magis robo-
 rantem, cum hic sit prae ceteris torpor quidam
 animi et corporis vitandus.

VITAE CURRICULUM.

Ego, **Franciscus Felix Fridericus Bracht**, fidei catholicae addictus, natus sum Recklinghusii in Guestphalia Id. Febr. A. MDCCCIX. patre **Friderico**, juris utriusque doctore, matre **Catharina** e gente de **Dorsten**, quibus adhuc vivis gaudeo.

Primis literarum rudimentis partim a praeceptoribus privatis, partim in scholis Recklinghusanis imbutus sum. Postea Duesseldorpium ad Rhenum cum parentibus dilectissimis profectus, Gymnasium, quod ibi **Cl. Kortümio**, direttore, florebat, per octo fere annos frequentavi, testimonioque maturitatis instructus almam inde universitatem Rhenanam, quae Bonnae est, petii.

In hac inclyta literarum sede hi fuere mihi praeceptores celeberrimi, doctissimi;

A Münchow in physice,

Gustavus Bischoff, in chemia,
Noeggerath in mineralogia,
Goldfufs in zoologia,
Nees ab Esenbeck, senior, in botanice,
A. Calcker in logice, atque psychologia,
Carolus Mayer in anatomia theoretica et
practica et in physiologia,

Weber in osteologia, anatomia theoretica
et practica,

Johannes Müller in encyclopaedia et me-
thodologia artis medicae, in pathologia generali
semitice et anatomia comparata,

Ernestus Bischoff in pharmacologia et
materia medica,

Naumann in pathologia speciali,

Kilian in chirurgia universa.

Biennium post hanc illustrem literarum se-
dem atque nutricem adii Berolinensem, atque ho-
rum virorum amplissimorum, doctissimorum scho-
lis interfui:

Horn de therapia speciali et de morborum
syphiliticorum curatione,

Eck de therapia generali,

Casper de morbis infantum et arte formu-
las medicas concinnandi,

Rust de chirurgia, de ophthalmiatrice et syphilide,

Osann de materia medica,

Beati Rudolphi de anatomia pathologica,

Kluge de operationibus chirurgicis, de fracturis et luxationibus, de arte fascias imponendi et scientia obstetricia,

Wagner de medicina forensi atque politia medicinali. —

Exercitationum clinicarum duces et moderatores clarissimi fuere mihi: medicarum Bartels et Wolff,

chirurgicarum Rust, Dieffenbach et de Graefe, ophthalmiatricarum Jüngken, obstetriciarum Kluge. —

His omnibus praeceptoribus summopere venerandis de summis in me me meritis gratias habeo, quas possum, maximas.

Praeterea per annum interiectum, ut legi reipublicae satisfacerem, in equitum loricatorum praetoriana cohorte medici inferioris ordinis munere functus sum, quod ad officium persolvendum insigni superiorum medicorum Cl. Bieske et Eck gratia sum adiutus, imprimis cum per tres menses in nosodochio hujus cohortis versarer.

Tentaminibus, philosophico et medico, at-
que examine rigoroso feliciter superatis, disserta-
tione thesibusque palam defensis spero fore, ut
summi in medicina et chirurgia honores in me
conferantur.

THESES DEFENDENDAE.

- I. Hydrops morbi symptoma, non morbus.*
 - II. Suppuratio non exstat sine inflammatione.*
 - III. Quod ad naturam minime differunt scirrhus et tuberculum.*
 - IV. Nego esse contraindicationes.*
 - V. Venae resorbere videntur.*
 - VI. Exstant certa ex dokimasia pulmonum signa, quibus certum judici adferre potest medicus de vita et morte neonati iudicium.*
 - VII. Rarissimae tantum exarticulationis sunt indicationes.*
-

2.
DE
OLEI IECINORIS ASELLI
PRAESERTIM IN COXAR-
THROCACE EFFICACIA.

DISSERTATIO
INAUGURALIS MEDICA
QUAM
CONSENSU ET AUCTORITATE
GRATIOSI MEDICORUM ORDINIS
IN
UNIVERSITATE LITERARIA
FRIDERICA GUILIELMA
UT SUMMI
IN MEDICINA ET CHIRURGIA HONORES
RITE SIBI CONCEDANTUR
DIE II. MENS. APRILIS A. MDCCCXXXIII.
H. L. Q. S.
PUBLICE DEFENSURUS EST
AUCTOR
GUSTAVUS ADOLPHUS BEHN
BROMBERGENSIS.

OPPONENTIBUS:

C. KANNENBERG, MED. ET CHIR. DD.
A. LIPKE, MED. ET CHIR. CAND.
E. WILLMANN, MED. ET CHIR. CAND.

BEROLINI,
TYPIS NIETACKIANIS.

DE
OLES TECTONIS ASIELI
PRÆSENTIA IN COZAR
THROGGE EFFICACIA

EXTRACTIO

IN TECTONIS ASIELI

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

G. L. V. C. K. E.

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

EXTRACTIO

V I R O

DOCTISSIMO, EXPERIENTISSIMO

G. LUECKE,

MEDICINAE ET CHIRURGIAE DOCTORI, IN NOSOCOMIO
CARITATIS BEROLINENSI MEDICO SUPERIORI
ETC. ETC.

THESES DEFENDENDAE.

- I. Hydrops morbi symptoma, non morbus.*
- II. Suppuratio non exstat sine inflammatione.*
- III. Quod ad naturam minime differunt scirrhus et tuberculum.*
- IV. Nego esse contraindicationes.*
- V. Venae resorbere videntur.*
- VI. Exstant certa ex dokimasia pulmonum signa, quibus certum judici adferre potest medicus de vita et morte neonati iudicium.*
- VII. Rarissimae tantum exarticulationis sunt indicationes.*
-

Bracht, Franz F.

De phthisi laryngea Diss. inaug. med

Berolinum 1833

Diss. 1571#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10846056-5